

Het Lerarencollectief

Strategisch plan beroepsgroepvorming leraren 2020

**LERAREN
COLLECTIEF**

Datum: 27-02-2020

Auteurs: Jan van de Ven en Thijs Roovers

Functie: Kwartiermakers Lerarencollectief

Inhoud

1. Inleiding
2. Lerarencollectief: in het kort
3. Aanleiding, missie en visie
  - 3.1. Aanleiding
  - 3.2. Missie
  - 3.3. Visie
4. Lancering
  - 4.1. Ons idee voor het onderwijs
  - 4.2. Focus op primair onderwijs
  - 4.3. Startvoorwaarden
5. Ophaalronde
  - 5.1. Nut en noodzaak?
  - 5.2. De vier pijlers
  - 5.3. Scholentour
  - 5.4. Positionering en samenwerking
  - 5.5. Organisatie en financiering
6. Lerarencollectief: Vakmanschap door zeggenschap
  - 6.1. Formalisering rechtspersoon
  - 6.2. Korte termijn: Opstartfase
  - 6.3. Lange termijn: Verankeringsfase
7. Stip op de horizon: LerarenCOLLECTIEF

1. Inleiding

Voor u ligt 'Het Lerarencollectief – strategisch plan beroepsgroepvorming leraren 2020'. In dit plan zetten we uiteen hoe het idee voor beroepsgroepvorming van, voor en door leraren tot stand is gekomen, hoe we als kwartiermakers sinds de aanstelling in september 2019 te werk zijn gegaan en hoe wij verdere formalisering van die beroepsgroepvorming voor ons zien. Voor de uitgebreide versie leest u dit gehele plan, voor de korte versie volstaat hoofdstuk 2 als beknopte samenvatting.

Wij bedanken alle collega-leraren die er mede voor gezorgd hebben dat het Lerarencollectief vanaf nu daadwerkelijk bestaat. De leraren die we spraken tijdens onze scholentour, de leraren die op 5 februari onze ideeën voor de volgende fase kritisch tegen het daglicht hielden op basisschool Het Klaroen in Maarssen, de leraren die daarna als kritische meelezers dit plan van scherpte en juiste punten en komma's voorzagen, de leraren die meewerkten aan de promovideo en alle leraren die op andere manieren hun steentje bijgedragen hebben aan het Lerarencollectief tot nu toe zijn bij deze extra hartelijk bedankt.

In dit plan zullen we verslag doen van de input die we tijdens de ophaalronde in de laatste maanden van 2019 hebben verzameld en hoe we dit concreet als fundament voor het Lerarencollectief willen wegzetten. Hierbij zullen we aangeven welke rechtspersoon het meest geschikt is voor de vormgeving van onze missie en hoe dit er organisatorisch en financieel verder uitziet. We blikken vooruit op de opstartfase van het Lerarencollectief en zullen ook de ambities en voorwaarden formuleren die na deze opstartfase van belang zullen zijn. Tenslotte zetten we een stip op de horizon over hoe wij denken dat adequate beroepsgroepvorming en belangenvertegenwoordiging van, voor en door leraren er uiteindelijk uit zou kunnen zien.

Ook in de laatste maanden was er weer veel te doen over deze belangenvertegenwoordiging van leraren op tal van onderwijs(inhoudelijke) thema's. Wij zijn ervan overtuigd dat een sterk verankerd en stevig, maar laagdrempelig vormgegeven Lerarencollectief bij zal dragen aan de juiste focus en koers binnen ons onderwijs: herwaardering van het vakmanschap van leraren. Ook al is deze beroepsgroepvorming tot nu toe nog nooit van de grond gekomen, wij zijn ervan overtuigd dat dit met het Lerarencollectief wel gaat lukken. Van speelbal naar speler; wij gaan het sámen zélf doen!

Jan van de Ven en Thijs Roovers

2. Lerarencollectief: In het kort

Vanaf 1 maart 2020 is het Lerarencollectief officieel een feit. Beroepsgroepvorming van, voor en door leraren met als doel om weer zeggenschap over ons vakmanschap terug te winnen. Leraren die gezamenlijk zelf het heft in handen nemen als het gaat om professionalisering, wie zich leraar mag noemen, hoe we tot ons vak opleiden, samen verantwoordelijkheid nemen om startende collega's door de lastige beginfase heen te loodsen en gebruikmakend van het gigantische professionele kapitaal dat we als beroepsgroep in onszelf dragen. Met het Lerarencollectief brengen we leraren weer terug in positie in het onderwijskrachtenveld: Van speelbal naar speler.

Vakmanschap

Aan de hand van vier pijlers zal de beroepsvereniging de komende maanden verder gestalte krijgen. Het fundament onder het Lerarencollectief is Vakmanschap (pijler 1). Dit fundament zal in de maanden tijdens de Opstartfase verder worden ingevuld aan de hand van de input die verkregen is in gesprek met honderden collega's tijdens de Scholentour. Belangrijke punten zijn permanente professionalisering, beroepsstandaarden en bevoegdheden, de kloof dichten tussen opleiding en beroepspraktijk, het begeleiden van startende collega's en het vertegenwoordigen van collega-leraren op onderwijsinhoudelijke thema's en –beleidsambities.

Zeggenschap

Het Lerarencollectief richt zijn vereniging in vanuit het grassrootsprincipe. Hierbij is het van belang dat leraren goed geïnformeerd zijn en worden op de thema's die op dat moment belangrijk zijn. Via het digitaal communicatieplatform en sociale media zal het Lerarencollectief zorgdragen voor de informatiepositie van leraren (pijler 2). Vanuit een geïnformeerde positie willen leraren hun betrokkenheid ook laten gelden door directe inspraak (pijler 3). Met behulp van diezelfde kanalen geeft het Lerarencollectief invulling aan het one-(wo)man-one-vote-principe door het gebruik van polls, enquêtes, live-sessies of andere mogelijke vormen. Tenslotte willen leraren vertegenwoordigd worden door collega's die daadwerkelijk weten wat er in het klaslokaal en de lerarenkamer speelt. Het Lerarencollectief richt hiervoor een Lerarenraad in (pijler 4).

Lerarenraad

Het vertegenwoordigend orgaan van de vereniging is de Lerarenraad, tevens ook fungerend als bestuur. In de Lerarenraad zullen tenminste zes leraren bezoldigd plaatsnemen voor maximaal twee dagen in de week, naast hun leraarschap. De leden van de vereniging gaan over de benoeming van deze leraren in de Lerarenraad. Kwartiermakers Thijs Roovers en Jan van de Ven fungeren tot 1 augustus als tijdelijk bestuur om tot die tijd de profielschetsen op te stellen en het sollicitatie- en benoemingsproces te begeleiden. Met ingang van het nieuwe verenigingsjaar (1 augustus 2020) zal de eerste Lerarenraad aantreden.

Ambitie: 15000 leden en financieel onafhankelijk

Met de focus op het primair onderwijs gaat het Lerarencollectief voor 15000 leden vóór 1 augustus 2020. Met een omgerekend lidmaatschap van €1,- per maand worden leraren lid en krijgen ze toegang tot het besloten gedeelte op het platform www.lerarencollectief.nl. Voor het nieuwe verenigingsjaar (1 augustus 2020 tot en met 31 juli 2021) werken we naar een bijdrage vanuit het individuele professionaliseringsbudget van €38,- per jaar. Samen met de eigen bijdrage van €12,- per jaar komt dat samen uit op €50,- per jaar. Op deze manier en met de 15000 leden als ambitie zal het Lerarencollectief zo snel mogelijk financieel onafhankelijk kunnen opereren.

3. Aanleiding, missie en visie

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we tot het initiatief gekomen zijn om de beroepsgroepvorming van leraren zelf op te pakken. Dit doen we aan de hand van ervaringen binnen onze PO in actieperiode en politieke/bestuurlijke ontwikkelingen omtrent de toenmalige Onderwijscoöperatie. Ook leest u waarom we dit zo belangrijk vinden en wat wij denken dat de missie van het Lerarencollectief zou moeten zijn.

3.1. Aanleiding

Vanaf maart 2017 deden we met PO in actie onze intrede in het onderwijskrachtenveld. Destijds verzamelde zich 45000 leraren in een paar maanden tijd om een 'eerlijk salaris en minder werkdruk' voor leraren in het primair onderwijs op de politieke en maatschappelijke agenda te krijgen. Belangrijke succesfactoren van PO in actie waren onder andere het grassrootsprincipe (collega-leraren die opkomen voor leraren en door de massale steun van die leraren gemeenschappelijke doelen verwezenlijken), het gebruik van digitale en sociale media om informatievoorziening en betrokkenheid door directe inspraak te regelen en de eenduidige focus op een gezamenlijk geformuleerde prioriteit.

Tijdens de anderhalf jaar dat we als voortrekkers/bestuurders/onderhandelaars het gezicht mochten zijn van PO in actie, werd ons regelmatig gevraagd om aan te sluiten bij tal van andere onderwijsoverlegtafels. Aan deze tafels werden verschillende onderwijsinhoudelijke thema's en/of beleidsambities geïnitieerd, besproken en uiteindelijk ook geïmplementeerd. Het viel ons op dat hierbij zelden tot nooit leraren betrokken waren, als dat wel het geval was dan was dit veelal op persoonlijke titel. Of het de afgelopen jaren nou ging over de Rekentoets in het VO, de Citotoetsen voor kleuters, het Lerarenregister, het geschuif en geëmmert met de Eindtoets in het PO, toelatingseisen op lerarenopleidingen, bevoegdheden, het lerarentekort of curriculumherziening: leraren zijn onvoldoende geïnformeerd, onvoldoende betrokken door inspraak en onvoldoende vertegenwoordigd.

Steeds vaker bemerkten we een parallel universum tussen de systemische werkelijkheden en prioriteiten aan die overlegtafels die ver weg van het klaslokaal waren georganiseerd en het daadwerkelijke klaslokaal zelf. Leraren werden en waren veelal niet geïnformeerd of betrokken en van adequate belangenvertegenwoordiging (zeggenschap) was amper sprake. De huidige voorzitter van de Onderwijsraad, Edith Hooge, formuleerde het falen van die belangenvertegenwoordiging destijds als volgt:

*'Leraren moeten zich blijven roeren en hun mede-eigenaarschap en professionele ruimte blijven claimen, want de organisaties die deelnemen aan het poldermodel van onderwijssturing en -beleid zijn al teveel onderdeel geworden van dit probleem (...) Anders zullen relevante en zinvolle Haagse ambities blijven stranden in bestuurlijke drukte en onuitvoerbare maatregelen zonder draagvlak in de school, de lerarenkamer en in de klas.'*¹

De oprichting van de Onderwijscoöperatie (OC) in 2011, die als representant van de beroepsgroep leraren diende op te treden bij onder andere de totstandkoming van de Wet Beroep Leraar en het

---

¹ Edith Hooge, 23-11-2017, NRC <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/11/23/de-school-wordt-geplaagd-door-een-aangroei-van-instanties-a1582197>

Lerarenregister, had als doel te komen tot een professionele beroepsgroeporganisatie “van, voor en door leraren”. In november 2018 vatte Harry Paul het falen van de OC als volgt samen:

‘Terugkijkend kan gesteld worden dat leerkrachten op de werkvloer zich slechts zeer ten dele hebben herkend in de hele discussie en onderhandelingen rond het wettelijk worden van het register en de vorming van de Wet beroep leraar. Het motto van, voor en door de leraar werd in de praktijk niet breed gevoeld.’²

Vrijwel gelijktijdig had Alexander Rinnooy Kan, op voordracht van minister Slob, zijn Verkenning Leraren afgerond en opgeleverd. Ook hij constateerde dat de belangenvertegenwoordiging van, voor en door leraren nooit goed van de grond is gekomen:

‘Mijn algemene constatering op basis van al deze gesprekken is dat leraren zich veel te weinig betrokken hebben gevoeld bij de aanpak tot dusver. Dat geldt in het bijzonder voor de leraren die geen lid waren van een van de vijf organisaties waardoor de OC werd gedragen. Ondanks alle goede bedoelingen heeft de OC nooit de belofte kunnen waarmaken om van, voor en door alle leraren te zijn. (...) Er was, kortom, gebrek aan draagvlak en eigenaarschap bij leraren. Ze voelden en voelen zich veel te weinig onderdeel van het proces. Brede betrokkenheid van de leraren bij elk denkbaar vervolg is dan ook essentieel.’³

Op 1 januari 2019 werd de OC definitief ontmanteld en ontstond er een nieuwe situatie. Minister Slob informeerde de Tweede Kamer hierover via een ‘Kamerbrief over de versterking van de leraar’ en stelde ten aanzien van de belangenvertegenwoordiging van leraren via een beroepsgroeporganisatie daarin het volgende:

‘De roep om eigenaarschap is gehoord. Leraren verdienen meer ruimte om zelf iets te maken van hun vak en hun beroepsgroep. Het is wat ons betreft echt aan de leraar. (...) Een beroepsgroeporganisatie hoort van de leraren zelf te zijn en door leraren zelf opgebouwd te worden. (...) Onder eigen regie en eigen voorwaarden kunnen zij gaan bouwen aan een sterke organisatie. We willen leraren de tijd en de gelegenheid geven om hiermee aan de slag te gaan en zien de initiatieven met vertrouwen en interesse tegemoet.’⁴

Voor ons betekende dit nieuwe speelveld een kans om beroepsgroeporganisatie nu eens écht van, voor en door leraren via het grassrootsprincipe op te bouwen. Samen met VO-collega René Kneyber namen we daarom het initiatief om het zélf te gaan doen en presenteerden onze plannen in maart 2019 in De Balie. Omdat voor ons het draagvlak onder collega’s altijd een absolute voorwaarde is om tijd en energie te steken in een opgave als deze, stelden we dat we voor 1 juni 2019 tienduizend steunbetuigingen binnen moesten hebben van collega-leraren. Toen we deze steunbetuigingen eind

---

² Harry Paul, november 2018, Bestuurlijke evaluatie van de Onderwijscoöperatie
<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2018/12/07/rapport-bestuurlijke-evaluatie-van-de-onderwijscooperatie-abdtopconsult/rapport-bestuurlijke-evaluatie-van-de-onderwijscooperatie-abdtopconsult.pdf>

³ Alexander Rinnooy Kan, 13-11-2018, Verkenning Leraren
<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2018/11/13/verkenning-leraren/verkenning-leraren.pdf>

⁴ Minister Slob, 16-01-2019, Kamerbrief over de versterking van de leraar
<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2019/01/16/kamerbrief-over-de-versterking-van-de-leraar/kamerbrief-over-de-versterking-van-de-leraar.pdf>

april binnen hadden, vroegen we Minister Slob⁵ 'tijd en gelegenheid' om het Lerarencollectief van de grond af te krijgen.

Met het besef van onze vooraanstaande positie in onze eigen primair onderwijssector, de vaststelling dat ongeveer 90% van de steunbepalingen uit het primair onderwijs afkomstig was, het vertrek van VO-collega René Kneyber als kartrekker en de constatering dat er (in tegenstelling tot het VO en MBO) vrijwel geen vak- en/of beroepsverenigingen zijn in het primair onderwijs, hebben we in mei 2019 besloten om de focus op het primair onderwijs te leggen, zonder de deur naar andere sectoren dicht te gooien⁶.

In dit voorliggend strategisch plan leest u waarom we ervan overtuigd zijn dat belangenvertegenwoordiging van, voor en door leraren via het grassrootsprincipe onze beroepsgroep, ons vak en ons onderwijs verder zal brengen.

3.2. Missie

Het is onze missie om leraren vanuit gedeeld vakmanschap weer op pole-position te brengen binnen ons onderwijs. Door zeggenschap te claimen binnen ons eigen vak, onze eigen school en onze eigen klas. Door leraren samen te brengen binnen een professionele en collectieve autonomie. Een zelfbewuste beroepsgroep die samen vanuit beroepseer staat voor de inhoud van ons vak. Een inhoud die we zelf bepalen, beheren en onderhouden. Een beroepsgroep die goed geïnformeerd is, door directe inspraak een hoge betrokkenheid laat zien en vertegenwoordigd wordt door collega-leraren waar het ons vak aangaat. Vanuit gezamenlijkheid fungeren we als overleg- en sparringpartner aan de overlegtafels over de onderwijsinhoudelijke thema's en beleidsambities die wij zelf prioriteren.

Het leraarschap is een prachtberoep en wordt alleen maar mooier als we de toegang en uitoefening ervan meer in eigen hand gaan nemen. Als dat lukt, profiteert iedere leerling hiervan. Van gelukkige, professionele en trotse leraren leer je de mooiste dingen.

3.3. Visie

Onderwijs is gebaat bij sterke beroepsgroepvorming van leraren. Zonder deze beroepsgroepvorming vormt het onderwijskrachtenveld telkens weer een garantie voor frustratie waar beleidsambitie na beleidsambitie sneuvelt onder het gebrek aan draagvlak, prioriteit en eigenaarschap. Als je onderwijs stript van al zijn franjes, dan houd je uiteindelijk een leraar en een klas met leerlingen over. Al het andere dat om die setting heen georganiseerd is, zou in dienst moeten staan van het zo optimaal mogelijk laten verlopen van het didactisch en pedagogisch proces tussen leraar en leerlingen.

Steeds meer leraren nemen samen met hun collega's binnen hun school reeds het initiatief om weer als onderwijsarchitect aan de slag te gaan, in plaats van onderwijsuitvoerder. Leraren nemen vanuit hun vakmanschap steeds vaker zelf initiatief als het gaat om professionalisering, onderwijsverbetering en -innovatie, de inzet van werkdrukmiddelen of organisatieontwikkeling. Het Lerarencollectief stelt leraren in staat om die professionele ruimte optimaal te kunnen pakken, zowel

---

⁵ Van de Ven/Roovers/Kneyber, 26 april 2019, Nieuwsbrief Lerarencollectief
https://lerarencollectief.nl/files/bijlage_nieuwsbrief2.pdf

⁶ Van de Ven/Roovers, mei 2019, Nieuwsbrief Lerarencollectief
<https://lerarencollectief.nl/files/nieuwsbrief3.pdf>

op sector- als op schoolniveau met als uitgangspunt evidence-informed werken. Samen weten wat werkt, gebruik makend van wetenschappelijke inzichten en tegelijk kijkend naar populatie en context. Op deze manier werken we samen aan het best mogelijke onderwijs voor onze leerlingen.

4. Lancering

Het idee voor het Lerarencollectief kwam begin 2019 niet uit de lucht vallen. Er is al langere tijd veel te doen rondom beroepsgroepvorming van leraren en sinds de opkomst van PO in actie (februari 2017) is er een ware emancipatiebeweging gaande in het primair onderwijs. De emancipatiebeweging voor de positie van leraren in het algemeen grijpt echter verder terug, waarbij het boek 'Het alternatief. Weg met de afrekencultuur in het onderwijs!' (Evers en Kneyber, 2013) niet onbenoemd kan blijven.

4.1. Ons idee voor het onderwijs

Tijdens de periode dat PO in actie opkwam en naam maakte in het onderwijsveld (2017/2018), werd er regelmatig gevraagd of PO in actie ook aanschoof aan allerlei overlegtafels die het mandaat van PO in actie overstegen. Dat mandaat lag via de 45000 aangesloten leraren in het regelen van een 'eerlijk salaris en minder werkdruk' en niet in verschillende onderwijsinhoudelijke thema's of onderwijsbeleidsambities. In deze jaren stond de OC voor deze taak.

Nadat bij de OC het verval was ingezet, mede door politieke moties in de Tweede Kamer, hebben Thijs Roovers en Jan van de Ven contact gehad met René Kneyber om te brainstormen over een nieuwe vorm van beroepsgroeporganisatie van, voor en door leraren. Dit idee ontstond in het voorjaar van 2018, maar aangezien de politieke afwikkeling rondom de OC nog in volle gang was en PO in actie in onderhandeling was voor een nieuwe cao PO, is er toen voor gekozen om even achterover te leunen en af te wachten. Minister Slob en de Tweede Kamer kondigden voor de zomer van 2018 een Verkenning Leraren aan via Rinnooy Kan en een Bestuurlijke Evaluatie van de OC (Harry Paul). Uiteindelijk resulteerden deze rapporten in het opheffen van de OC en de brief van minister Slob 'Aan de leraar' van januari 2019. Dit was het startsein om het eerdere initiatief weer op te pakken.

Op 13 maart 2019 presenteerden René Kneyber en wij het Lerarencollectief tijdens 'Ons idee voor het onderwijs' in De Balie, Amsterdam. Onder de titel 'Leraar, durf te claimen' werd een aanzet gegeven om zeggenschap terug te pakken op het lerarenvak en de uitoefening ervan. Diezelfde avond werd een website gelanceerd (www.lerarencollectief.nl), waarop steunbetuigers hun e-mailadres konden achterlaten als ze achter het Lerarencollectief stonden. Met de uitgesproken ambitie van tienduizend steunbetuigingen voor 1 juni 2019 werd een harde grens bepaald om het initiatief wel of niet verder uit te werken.

4.2. Focus op primair onderwijs

Hoewel het oorspronkelijke initiatief van het Lerarencollectief het idee bevatte om voor dezelfde sectoren aan het werk te gaan als de Onderwijscoöperatie (PO/VO/MBO), hebben we in juni 2019 besloten om te focussen op het primair onderwijs. Deze keuze leggen we hieronder uit.

Allereerst waren ongeveer 90% van de eerste tienduizend steunbetuigingen (25 april 2019) afkomstig uit het primair onderwijs, dit aantal liep nog voor 1 juni 2019 op naar boven de tienduizend steunbetuigingen. Het draagvlak in andere sectoren was klein en wankel. In de tussentijd trok onze VO-collega René Kneyber zich in mei 2019 terug als kartrekker. Sinds de lancering van ons idee in maart 2019 maakten we daarnaast kennis met de BVMBO, die beroepsgroepvorming binnen het MBO gestalte geeft.

Gezien het feit dat we de PO-sector als onze broekzak kenden, er geen lerarenkamer in het PO is waar men PO in actie of ons als ex-voormannen niet kent en we dus kunnen rekenen op enige gezaghebbendheid, alle andere onderwijspartijen binnen het PO-onderwijsveld ons bekend waren, het draagvlak binnen de PO-sector overduidelijk het grootst was en er tot op heden geen brede beroepsgroeporganisatie bestaat in onze PO-sector die zich bezighoudt met de onderwijsinhoudelijke thema's en beleidsambities die spelen ten aanzien van ons vak en onze sector, lag het voor de hand om bij de opstart van het Lerarencollectief de focus te leggen op het PO.

Overigens zonder de deur naar andere sectoren dicht te doen, aangezien we nog altijd ervan overtuigd zijn dat er vele raakvlakken zijn tussen de leraren binnen de verschillende onderwijssectoren. Samenwerking met bijvoorbeeld de BVMBO in de toekomst ligt dan ook voor de hand.

De organisatiegraad van de VO-sector is daarnaast totaal verschillend in vergelijking met de PO-sector. Er bestaan vele vakverenigingen die de desbetreffende leraren vertegenwoordigen binnen hun vakdiscipline. Het op gang brengen van verdere beroepsgroepvorming aldaar zal wat ons betreft dan ook een andere inzet en aanpak vergen. Gezien het gebrek aan draagvlak, kennis, gezaghebbendheid, netwerk en mogelijkheden die wij als kwartiermakers hebben binnen het VO, zien we weinig kans van slagen voor ons om beroepsgroepvorming in het VO naar een hoger niveau te tillen. Wel zijn we te allen tijde beschikbaar voor raad en daad om vanuit het Lerarencollectief bij voorkeur gezaghebbende VO-leraren met draagvlak te helpen om dit in hun eigen sector alsnog op te starten.

4.3. Startvoorwaarden

Nadat we op 25 april 2019 de 10000^e steunbetuiging binnen hadden via www.lerarencollectief.nl, hebben we de minister op 26 april 2019 aangeschreven om tijd, ruimte en financiële middelen beschikbaar te stellen om beroepsgroepvorming van, voor en door leraren van de grond te krijgen. Zoals hiervoor staat beschreven, lag de keuze voor een focus op het primair onderwijs voor de hand.

De startvoorwaarden om als kwartiermakers aan de slag te kunnen zijn uiteindelijk vormgegeven binnen een subsidiebeschikking via het Ministerie van OCW. Deze subsidiebeschikking komt neer op een vergoeding van 0,4 fte per persoon binnen L14-10 (cao PO 2018). Bij Thijs Roovers is dit vormgegeven via een constructie met zijn huidige werkgever, waarbij hij twee dagen in de week werkzaam is voor het kwartiermakerschap voor het Lerarencollectief en hier ook naar betaald wordt. Voor Jan van de Ven is dit vormgegeven binnen een subsidiebeschikking die hij als ZZP'er krijgt, gelijk aan het bedrag zoals weergegeven binnen L14-10 (cao PO 2018), inclusief werkgeverslasten. Daarnaast stelde het ministerie van OCW een werkbudget beschikbaar van €35000,- voor bijvoorbeeld reiskostenvergoeding, verblijfkosten, of ondersteunende diensten en/of middelen die bijdragen aan het vormgeven van de beroepsgroeporganisatie.

De volledige subsidiebeschikking was definitief op 5 september 2019 en loopt tot 31 juli 2020, waarbij het ministerie van OCW drie voorwaarden heeft geformuleerd:

1. *Het verstevigen van de achterban, waaronder het bezoeken van scholen en het opzetten van de communicatie met leraren;*
2. *Het oprichten van een rechtspersoon, waaronder het opstellen van de statuten, en;*
3. *Het opstellen van een strategisch plan voor de toekomst van het Lerarencollectief.*

Met de scholentour die plaatsvond van september 2019 tot en met december 2019, het oprichten van de vereniging 'het Lerarencollectief' op 3 februari 2020 (statuten zijn te vinden op de website) waar leraren lid van kunnen worden, het bouwen van een digitaal communicatieplatform op www.lerarencollectief.nl en het opstellen van het voorliggende 'Strategisch Plan het Lerarencollectief 2020', voldoen we aan alle gestelde voorwaarden.

Ten aanzien van het voorliggend strategisch plan, stelde het ministerie van OCW doelgebonden verplichtingen, waarbij dit plan een toekomstperspectief moest bevatten met de volgende elementen:

- a. De inhoudelijke doelen van het Lerarencollectief, inclusief de te realiseren resultaten;*
- b. De wijze waarop het draagvlak wordt vergroot en behouden;*
- c. De planning van diverse activiteiten en resultaten binnen 2, 5 en 10 jaar;*
- d. De wijze waarop de organisatie wordt vormgegeven;*
- e. De wijze waarin rondom inhoudelijke thema's wordt samengewerkt met diverse partijen in het onderwijsveld, en;*
- f. Een financieel model om op zo kort mogelijke termijn financieel onafhankelijk te worden. Bijvoorbeeld via lidmaatschappen, donaties, inkomsten uit (professionaliserings-)activiteiten, etc.*

Het strategisch plan dat voorligt, voldoet aan deze doelgebonden verplichtingen, waarbij moet worden aangemerkt dat concrete invulling op inhoud en organisatie van de vereniging, aan de vereniging en zijn leden zelf is. Dit is gewaarborgd in de statuten en het huishoudelijk reglement. Dat laat onverlet dat we in dit strategisch plan wel een aanzet geven voor deze concrete inhoudelijke en organisatorische invulling. Hetzelfde kan gezegd worden over de samenwerking met diverse partijen en het financiële model om uiteindelijk financieel onafhankelijk te worden.

5. Ophaalronde

De eerste maanden van ons kwartiermakerschap hebben we gebruikt om op scholen met onze collega-leraren in gesprek te gaan over nut en noodzaak van beroepsgroepvorming, over de in- en oprichting van zo'n beroepsgroeporganisatie en met andere spelers in het onderwijsveld verkenden we samenwerking en positionering.

5.1. Nut en noodzaak?

De redenen voor het ontbreken van leraren aan overlegtafels zijn divers. Wat ons in de afgelopen periode duidelijk is geworden, is dat de behoefte van leraren om mee te praten over beleidsambities groot is. Zoals we eerder in onze missie beschreven, vinden wij het noodzakelijk om leraren vanuit gedeeld vakmanschap te verenigen. Beroepsgroepvorming kan enkel slagen wanneer de leraren eigenaar zijn van het proces.

Het oprichten van het Lerarencollectief kon dan ook niet plaatsvinden voordat we samen met zoveel mogelijk leraren keken naar nut en noodzaak van beroepsgroepvorming. We hebben de periode september tot en met december gebruikt om met collega's hierover van gedachten te wisselen. De scholen/besturen die deelnamen aan de 'scholentour' lagen verspreid over heel Nederland en waren divers in hun onderwijsconcepten.

Om de gesprekken met leraren gestructureerd te laten verlopen, hebben we vier pijlers opgericht. In dit hoofdstuk benoemen we de vier pijlers en zullen we de opbrengsten van de scholentour samenvatten.

5.2. De vier pijlers

Uiteindelijk draait beroepsgroepvorming wat ons betreft om beroepseer: het is aan leraren zelf om de eer van hun vak hoog te houden. Als de spil in het onderwijs is het voor leraren tijd om zich op een laagdrempelige manier te verenigen rondom deze beroepseer. De eerste pijler heet 'Vakmanschap' en gaat over die beroepseer. De resterende drie pijlers: informatiepositie leraren, betrokkenheid door directe inspraak en vertegenwoordiging door collega-leraren, zijn ondersteunend aan de eerste pijler.

Pijler 1: Vakmanschap

Leraren gaan zelf over de beroepsstandaarden. We stellen ze samen op, bij en vast. Leraren gaan erover wie zich leraar mag noemen, op die manier bewaken we samen de beroepskwaliteit ook in tijden van schaarste en tekorten, zonder dat ons beroep de uitverkoop in gaat. Leraren organiseren zichzelf binnen permanente professionalisering en maken daarbij gebruik van kennis en kunde die aanwezig is binnen het rijke lerarencollectief. Hierbij zoekt het Lerarencollectief veelvuldig samenwerking met partners als de MeetUp-bewegingen, ResearchEd, LOF en de lerarenopleidingen. Het Lerarencollectief zoekt samenwerking met lerarenopleidingen om gezamenlijk te staan voor de kwaliteit van opleidingen en toekomstige collega's. Het Lerarencollectief bewaakt dat beslissingen over het Hoe en Waarom in ons onderwijs op onze scholen en bij leraren blijven. De autonomie van leraren en scholen is een groot goed.

Pijler 2: Informatiepositie leraren

Het Lerarencollectief zorgt via een digitaal platform voor (thematische) informatievoorziening voor alle leraren als het gaat om beroepskwaliteit en onderwijsbeleid, vooral waar dat de beroepsuitoefening raakt. Inhoudelijke informatie, informatie aangaande het proces en informatie rondom relevante (politieke) besluitvorming. Het Lerarencollectief werkt open en transparant.

Pijler 3: Betrokkenheid door directe inspraak

Het Lerarencollectief zorgt via het ontwikkelde digitale platform voor mogelijkheid tot directe inspraak, hierbij geldt one-(wo)man-one-vote. Met behulp van enquêtes, polls, open discussies, blogs, etc. neemt het Lerarencollectief waar mogelijk stelling met betrekking tot (nieuwe) beleidsambities of onderwijsinhoudelijke thema's als de situatie daarom vraagt, of agendeert dit zelf waar nodig.

Pijler 4: Vertegenwoordiging door collega-leraren

Het Lerarencollectief neemt de vertegenwoordigende functie voor leraren op zich aan overlegtafels aangaande onderwijsbeleid, -kwaliteit en -inhouden. Deze functie accepteert het Lerarencollectief wanneer er 10% van de leraren in de desbetreffende sector aangesloten zijn bij de nieuw op te stellen beroepsvereniging. Vertegenwoordiging wordt per sector vormgegeven door gekozen leraren die voor een vaste periode zitting nemen in een Lerarenraad, het vertegenwoordigend orgaan van het Lerarencollectief. Alle leden van het Lerarencollectief kunnen zich hiervoor beschikbaar stellen, alle leden van het Lerarencollectief zijn hiervoor stemgerechtigd.

5.3. Scholentour

We spraken in de afgelopen 3 maanden op 20 verschillende plekken verspreid over Nederland met ongeveer 500 collega-leraren van 80 verschillende PO-scholen. Hierbij gebruikten we de vier pijlers als leidraad voor de gesprekken. De belangrijkste conclusie van de scholentour is dat er stevige behoefte bestaat aan beroepsgroepvorming. Collega's willen meepraten en meebeslissen over beleidsmaatregelen over hun eigen vak. We benoemen in dit gedeelte de meest besproken onderwerpen per pijler.

Vakmanschap

Er is veel te doen over bevoegdheden en oplossingen met betrekking tot het leraarschap. Leraren zijn eensgezind over dit onderwerp: leraar zijn is een ambacht, een vak en de leraar kan niet zomaar vervangen worden door een kunstenaar, ouder of skype-verbinding. Leraren vinden het belangrijk om beroepsstandaarden zelf te ontwerpen. Zo zorgen we ervoor dat de titel 'leraar' een titel is om trots op te zijn en te blijven.

Om het vak goed uit te oefenen, hebben we tijd, ruimte en genoeg collega's nodig. Dat was de meest gehoorde opmerking in de afgelopen maanden. Om op dat punt te komen, moeten we kijken naar de vakinhoud en de zeggenschap daarover. We zien het Lerarencollectief als een soort gilde.

In veel gesprekken kwam de relatie met de pabo's naar voren. Het is vreemd dat we als leraren weinig tot geen invloed hebben over wat er op de pabo's aan vakinhoud wordt aangeboden. Dat kan echt beter. Een goede afstemming tussen opleiding en praktijk zal de kwaliteit doen toenemen en de kloof doen verkleinen.

Hieruit voortvloeiend werd ook vaak de enorme uitstroom van studenten, starters en zij-instromers benoemd. Meer dan 30% van de mensen die afstudeert aan de pabo, haakt na drie jaar af en zijn we

kwijt voor het onderwijs. De begeleiding van starters hangt momenteel erg af van het bestuur waar je werkt. We hebben goede en minder goede verhalen gehoord op verschillende scholen. Ook hierin kan het Lerarencollectief het verschil maken. Wanneer we de uitstroom van nieuwe leraren weten te verminderen, heeft dit ook zijn uitwerking op de groei van het lerarentekort..

Het derde punt dat vaak ter tafel kwam, waren de vele onderwijsvernieuwingen. Er zijn in de afgelopen jaren zoveel veranderingen geweest, dat leraren weinig vertrouwen meer in vernieuwingen hebben. Het lerarenregister, passend onderwijs, de Citotoetsen voor kleuters, het verschuiven van de datum en importantie van de Eindtoets zijn enkele voorbeelden. Leraren geven vaak aan dat ze pas veel te laat op de hoogte zijn van beleidsmaatregelen en dat ze bedacht worden door mensen die zelf niet voor de klas staan. Dit moet veranderen. Met het Lerarencollectief willen we beleid mede vorm gaan geven, prioriteren en zelf agenderen.

Samenvattend:

- Beroepsstandaard/bevoegdheden: Wie mag zich leraar noemen en wat moet je kennen/kunnen? Leraren stellen dit zelf op, onderhouden en beheren dit;
- Onderwijsinhoud pabo's beter laten aansluiten op beroepspraktijk door overbruggen kloof beroepsgroep leraren en opleiders, leraren spelen een rol in accreditatie van opleidingen;
- Professionalisering van binnenuit door inzet van professioneel kapitaal uit beroepsgroep op thema/regio, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten;
- Invloed en grip op onderwijsinhoudelijke vernieuwingen of beleidsambities die uitwerking hebben op de uitoefening van ons vak;
- Gezamenlijk tegengaan van uitstroom van startende en aspirant-collega's i.s.m. werkgevers en opleiders, vanuit collegiale verantwoordelijkheid verzorgen van zachte landing.

Informatiepositie leraren

Veel van de collega's die wij spraken gaven aan dat zij de ontwikkelingen in het onderwijs vaak pas laat, of niet, meekrijgen. Sommigen lezen een vakblad, anderen mails van het bestuur, maar de meesten geven aan de ontwikkelingen vooral mee te krijgen via de (sociale) media. Werken met een app, met Facebook, Twitter en informatievoorziening via collega's op de werkvloer zijn de meest genoemde oplossingen om ervoor te zorgen dat leraren op de hoogte zijn en blijven van ontwikkelingen in ons eigen vakgebied. Het Lerarencollectief zal met betrekking tot informatievoorziening gaan inzetten op deze gebieden.

Willen we de stem van de leraar aan de overlegtafels krijgen, dan is het belangrijk dat het een breedgedragen stem is. Naast een website, sociale mediakanalen en publicaties in vakbladen, is het belangrijk om op zoveel mogelijk scholen leraren te hebben zitten die aangesloten zijn bij het Lerarencollectief.

Betrokkenheid door directe inspraak

Pas wanneer leraren geïnformeerd zijn, kunnen ze meepraten. Dat dit succesvol kan, bewijst het 'Werkdrukmiddelenakkoord'; schoolteams die zelf bepalen hoe ze hun werkdruk verminderen en het hiervoor beschikbare geld op de door hen gewenste manier inzetten. Deze systematiek kunnen we ook inzetten wanneer het gaat over ons vak. Als we aan de voorkant mogen meebepalen wat er beter kan en hierover mee kunnen praten, zal het uiteindelijke resultaat beter landen.

Maar leraren zijn druk, een veelgehoorde tegenwerping en een terechte. We moeten ervoor waken dat het proces van inspraak niet te ingewikkeld en tijdrovend wordt. Daarom is het belangrijk om inspraak zo laagdrempelig mogelijk te organiseren. Inspraak kan landelijk, maar kan ook regionaal, of op thema. Een goed werkende website met poll-opties is vaak al genoeg om een globaal beeld te

krijgen op hoe leraren tegen een bepaald onderwerp aankijken. Daarbij vinden leraren het belangrijk dat elke stem telt.

Vertegenwoordiging

Wanneer we geïnformeerd zijn en de meningen van onze collega's hebben geïnventariseerd, kunnen we onze plek opeisen aan de verschillende overlegtafels die gaan over ons vak. Hiervoor hebben we leraren nodig die namens alle collega's plaats gaan nemen aan overlegtafels die ertoe doen. Deze leraren moeten hiervoor tijdelijk worden vrijgesteld van hun normale werk: het is 'in plaats van' en niet 'er bovenop'. Het voordeel van een collectief is dat je op thema en op regio kan gaan werken. Een expert-leerkracht op het gebied van taal die plaatsneemt als het gaat over de kerndoelen voor Taal, een rekenspecialist als het gaat over een nieuw curriculum voor rekenen, een leraar uit Rotterdam als het gaat over grootstedelijke problematiek etc. Met de input van duizenden andere leraren in de hand, zal deze leraar het gesprek voeren en terugkoppelen wat er besproken is en de uitkomsten communiceren.

5.4. Positionering en samenwerking

Het onderwijsveld is overvol en kent vele belangenclubs. Zoals in hoofdstuk 2 al aangehaald, heeft onder andere Edith Hooge dit eerder in kaart gebracht. In de voorgaande paragrafen hebben we geprobeerd nut en noodzaak toe te lichten en een eerste aanzet te geven richting concrete inhoudelijke invulling van het Lerarencollectief. Naast de gesprekken en sessies die zijn gevoerd tijdens de Scholentour, hebben we de afgelopen maanden ook vele gesprekken gevoerd met andere onderwijsbelangenvertegenwoordigers.

Een nieuwe beroepsgroeporganisatie plaatsen in een bestaand veld van onderwijsspelers is niet vanzelfsprekend, al waren alle gevoerde gesprekken constructief en positief van aard. De gesprekken die gevoerd zijn, kenmerken zich allereerst door het uitwisselen van informatie ten aanzien van de inhoudelijke opdracht en vormgeving van het Lerarencollectief, de verhouding met de desbetreffende belangenvertegenwoordiger en mogelijke samenwerking zodra het Lerarencollectief geformaliseerd is.

Vakbond

Met de AOb is gesproken over hoe een nieuwe beroepsgroeporganisatie zich verhoudt met de vakbond. Hierbij is het belangrijk om vast te stellen dat het Lerarencollectief geen ambities heeft in het vertegenwoordigen van leraren binnen de rechtspositie of het aangaan van cao's. Dit is ook letterlijk vastgelegd in de statuten van de vereniging. Het Lerarencollectief zal zich bezighouden met de positie van de leraar, daar waar het de onderwijs- en vakinhoudelijke kant en mogelijke onderwijsbeleidsambities van het lerarenberoep raakt. Dat hier mogelijk overlap zit met de activiteiten die een vakbond als de AOb ook initieert, zien we beiden niet als probleem, maar eerder als kans om hierin samen op te trekken. De gesprekken met de AOb zijn tot nu toe positief en hoopgevend als het gaat om verdere samenwerking in de toekomst, waarbij de positie van de leraar het meest gebaat is bij een ijzersterke vakbond én een ijzersterke beroepsgroeporganisatie. Met de FvOv en CNV Onderwijs is niet gesproken. Naar CNV Onderwijs zijn twee uitnodigingen gegaan om in gesprek te gaan, hier is geen gevolg aan gegeven.

Ouders&Onderwijs

Met Ouders&Onderwijs werd gesproken over enkele onderwijsinhoudelijke thema's die actueel zijn en waar zij als belangenvertegenwoordiger bij betrokken zijn geweest (curriculumvernieuwing) of zorgen om hebben (passend onderwijs). Naast de matige positie van leraren, stipte Edith Hooge ook de slechte positie van ouders aan binnen het onderwijskrachtenveld. Ouders&Onderwijs stelt zich

steeds vaker op als een partner van leraren om op te komen voor goed onderwijs, ook daar waar het onderwijsinhoudelijke thema's raakt. Het Lerarencollectief trekt graag als gezamenlijke partner op met Ouders&Onderwijs om leraren zo goed mogelijk in positie te brengen, teneinde te streven naar een zo hoog mogelijke onderwijskwaliteit. Hier is uiteindelijk ieder kind bij gebaat.

PO-Raad

Met de PO-Raad bespraken we het gemis vanuit hen voor laagdrempelige mogelijkheden om de beroepsgroep leraren te betrekken bij ontwikkelingen die het onderwijs en het lerarenvak aangaan. De sectorraad ziet een beroepsgroeporganisatie van leraren graag komen. Het Lerarencollectief ziet de PO-Raad ook als belangrijke partner en heeft de eerste stappen gezet in samenwerking op verschillende punten van de inhoudelijke uitwerking van de pijler Vakmanschap. Zo zijn er afspraken gemaakt om te bekijken of we de rol van de beroepsgroep binnen het programma Samen Opleiden kunnen vergroten, waarbij het Lerarencollectief in samenwerking met de PO-Raad, lerarenopleidingen, het ministerie van OCW en partijen als het Arbeidsmarktplatform PO gedeelde verantwoordelijkheid kan pakken op het begeleiden van startende leraren. De ambitie van het Lerarencollectief is om voor het schooljaar van 2020/2021 te komen met een landelijk dekkend programma, waarbij er een minimumaanbod ligt in begeleiding van leraren in de eerste jaren van hun werkzame leven (de 'inductiefase'). Er gebeuren hier regionaal reeds mooie dingen, het Lerarencollectief stelt zich ten doel dat het aanbod of het niveau van begeleiding minder afhankelijk gaat worden van waar je als startende leraar komt te werken en dat je altijd via het Lerarencollectief en samenwerkende partners terug kan vallen op een minimaal vangnet.

Ook zijn er met de PO-Raad reeds verkennende gesprekken gevoerd met betrekking tot eventuele mogelijkheden voor cofinanciering van het Lerarencollectief. Hierbij vindt het Lerarencollectief het belangrijk dat het initiatief ligt bij de leraar die er bewust voor kiest om lid te worden, in plaats van dat er gestreefd wordt naar een vast bedrag per jaar uit de lumpsum. Gesprekken om deze mogelijkheid verder uit te werken en te verkennen zullen in de periode maart 2020 tot en met augustus 2020 worden voortgezet. De ambitie van het Lerarencollectief is dat er per verenigingsjaar 2020/2021 afspraken zijn gemaakt voor een bijdrage per leraar die ervoor kiest om lid te worden van de beroepsgroeporganisatie op grond van professionalisering en het onderhouden van vakmanschap vanuit het individuele professionaliseringsbudget (cao-PO). Dit zou voor het Lerarencollectief voor de hand liggen en het zou het Lerarencollectief helpen om op een laagdrempelige manier voor de leraar, zo snel mogelijk financieel op eigen benen te staan.

ResearchED_NL

Een ander concreet initiatief van samenwerking ligt op het gebied van permanente professionalisering van leraren. Samen met ResearchEd_NL en de PO-Raad zijn er afspraken gemaakt om als partners op te gaan trekken in de regionale en nationale onderwijsconferenties die zij organiseren. De ambitie is er om het Lerarencollectief als volwaardige partner te positioneren, waarbij gedacht wordt aan het samen organiseren, het aanleveren van sprekers uit de onderwijspraktijk en het breder wegzetten van bekendheid en animo voor deze conferenties. De organisatie achter ResearchED_NL ontwikkelt ook het digitale communicatieplatform (in eerste instantie een website, mogelijk later ook een app) waar het Lerarencollectief gebruik van gaat maken.

Pabo's

Met de lerarenopleidingen is gesproken over de betrokkenheid van leraren bij de vormgeving van de opleiding tot het beroep leraar PO. Zowel op het gebied van de uitstroom tijdens de inductiefase, als

op het gebied van de uitstroom tijdens de studie is volgens het Lerarencollectief nog een wereld te winnen. Met de instroomcijfers is momenteel weinig mis, de uitstroomcijfers moeten omlaag. We spraken met onder andere bestuurders van de HvA, de KPZ (tevens bestuurslid Radiant) en met de voorzitter van LOBO. Ook deze gesprekken waren louter positief en bieden kans om als Lerarencollectief straks een betere positie in te nemen als het gaat om opleiden tot ons beroep. Zo hebben we gesproken over de aankomende mogelijke herziening van het bevoegdheidsstelsel en wat dit voor consequenties heeft voor de curricula op de pabo's. Het is voor een beroepsgroeporganisatie voor de hand liggend dat leraren een belangrijke rol hebben in het vormgeven van de opleidingen tot ons beroep. Daarbij zou het ook logisch zijn als het Lerarencollectief straks onderdeel zal zijn van de accreditatie van opleidingen tot leraar PO. De ambitie van het Lerarencollectief is dan ook om via samenwerking met lerarenopleiders de onderwijsinhouden op de pabo's beter af te stemmen op de beroepspraktijk, samen een vuist te maken tegen de uitstroom tijdens de studie en de inductiefase (ook met de PO-Raad en andere belangenvertegenwoordigers), als permanent klankbord te fungeren ten aanzien van pabo-curriculumvernieuwing in het licht van de mogelijke herziening van het bevoegdheidsstelsel en een rol te spelen in de accreditatie van opleidingen. Kortom, eindelijk een stevige brug slaan tussen de beroepsgroep leraren en de opleiders van ons beroep.

Ministerie OCW – aanjager aanpak lerarentekort

Het aanpakken van de uitstroom tijdens de opleiding en de inductiefase zien we als medeverantwoordelijkheid van de beroepsgroep leraren. Dit begint uiteraard bij goed werkgeverschap, maar uiteindelijk is het enorm helpend om collega's naast je te hebben die over je schouder meekijken en je door de vaak lastige beginfase heen helpen. Hierover hebben we ook gesprekken gevoerd met de aanjager aanpak Lerarentekort, Merel van Vroonhoven. Bij een gezamenlijke aanpak om het lerarentekort tegen te gaan, kan het ministerie niet ontbreken. Een volgend gesprek is inmiddels ingepland en zal in maart 2020 plaatsvinden.

AVS

Met de Ledenraad van de Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS) hebben we gesproken over de verhouding tussen een nieuwe beroepsgroeporganisatie van, voor en door leraren en de AVS. De ambitie is om samen op te trekken daar waar het kan, gezien we allebei het doel hebben om uiteindelijk het best mogelijke onderwijs voor elkaar te krijgen. Daarnaast is de AVS, naast een vakbond, in zijn opzet qua organisatie en inhoud (professionaliseringstrajecten voor schoolleiders) als beroepsvereniging een voorbeeld waar het Lerarencollectief een en ander van kan leren.

BAB

Ook de BAB is wat dat betreft een voorbeeld voor het Lerarencollectief. In een tweetal gesprekken met de voorzitter van de BAB hebben we gesproken over hoe hun organisatie eruit ziet en hoe ze invulling geven aan de inhoudelijke opdracht waar ze voor staan. Ook hebben we gesproken over hoe de BAB en een toekomstig Lerarencollectief zich tot elkaar verhouden, waarbij we beiden de overtuiging hebben dat er genoeg plek en profiel is om naast elkaar te bestaan. De ambitie van het Lerarencollectief ligt in een verdere samenwerking met de BAB op inhoudelijke thema's, met behoud en respect voor eigen identiteit. De voorzitter van de BAB opperde het idee om in 2021 gezamenlijk de Staat van de Leraar nieuw leven in te blazen tijdens het jaarlijkse congres van de Staat van het Onderwijs. Ook bij het opstellen van toekomstige beroepsbeelden en/of beroepsstandaarden en het vormgeven van permanente professionalisering voor leraren ligt een samenwerking met BAB voor de hand.

BVMBO

In een kennismakingsgesprek met BVMBO hebben we gesproken over mogelijke samenwerking in de nabije toekomst. Zo heeft het BVMBO het proces rondom het opstellen van het beroepsbeeld van MBO-docent reeds vormgegeven en vinden we elkaar daar waar onderwijsinhoudelijke thema's of beleidsambities het leraarschap in zijn algemeenheid aangaan. Samen met de BVMBO hopen we met elkaar op te trekken waar mogelijk, van elkaars netwerk gebruik te kunnen maken en in de toekomst mogelijk toe te kunnen werken naar een stip op de horizon waarbij leraren uit alle sectoren elkaar gemakkelijker kunnen vinden, of dit nu gaat om professionalisering of om zeggenschap.

@NL_Leraar

Weliswaar geen officiële partij waartoe een beroepsgroeporganisatie zich moet verhouden, maar wel van belang voor de positionering van het Lerarencollectief. In september startten de kwartiermakers dit twitteraccount waarop leraren uit heel Nederland vanuit de verschillende onderwijssectoren geïnteresseerde volgers een weeklang meenemen binnen hun onderwijspraktijk. Inmiddels groeit het wisselaccount onder veel belangstelling gestaag verder. Verschillende leraren die de afgelopen maanden beheerder zijn geweest, hebben door toedoen van hun weekje @NL_Leraar met verschillende berichten de media gehaald en mooie, lastige of interessante dimensies van het lerarenvak onder een groter voetlicht gebracht. Een uithangbord van, voor en door het leraarschap.

5.5. Organisatie en financiering

Het Lerarencollectief wordt een vereniging. We hebben getracht om deze vereniging zo plat mogelijk te organiseren, waarbij we uitwerking willen geven aan de vier pijlers die we hebben geformuleerd en de invulling die we daaraan trachten te geven. Een vereniging bestaat altijd bij de gratie van de leden en zij zullen dan ook de gezamenlijke regie hebben over de inrichting van de vereniging. Qua financiering is het Lerarencollectief in het begin afhankelijk van de grootte (aantal leden), een eventuele werkgeversbijdrage en mogelijke tijdelijke verdere subsidieverlening via het ministerie van OCW.

Organisatie

In het volgende hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de vormgeving van de vereniging in de opstartfase (februari 2020 tot augustus 2020) en de fase daarna. Met een vertegenwoordigend bestuur bestaande uit leraren (de Lerarenraad) geven we uiting aan de vierde pijler, vertegenwoordiging door collega-leraren. Deze leraren zullen het gezicht naar buiten zijn voor de vereniging en beheren gezamenlijk de rollen die wettelijk verankerd zijn (voorzitter, secretaris en penningmeester) en de inhoudelijke portefeuilles die er voor de vereniging toe doen (de vier pijlers). Zij werken voor 0,2/0,4 fte voor het Lerarencollectief en zijn daarnaast werkzaam als leraar PO. In eerste instantie zullen ze benoemd worden door de ALV voor een periode van een jaar, uiteindelijk is het de bedoeling dat de vereniging zelf toewerkt naar een structurele procedure van benoeming en verkiezing, waarbij gecombineerd leraarschap, continuïteit, kennis en kunde en periodieke vernieuwing gewaarborgd is.

Met het digitaal communicatieplatform (website/app) en via sociale media wordt uiting gegeven aan de pijlers omtrent de informatiepositie van leraren en betrokkenheid door directe inspraak. Hierdoor kan het Lerarencollectief fungeren via het one-(wo)man-one-vote-principe en zal de organisatie zo plat mogelijk blijven.

Financiering

Het Lerarencollectief start de eerste vijf maanden met een contributie van €5,- per persoon (lidmaatschap van maart 2020 – juli 2020), daarna vangt een nieuw verenigingsjaar aan. De kosten

die de vereniging in deze fase maakt zijn zeer gering, omdat de subsidiebeschikking voor de kwartiermakers tot 31 juli 2020 doorloopt. Mogelijke kosten zijn het ontwikkelen en onderhouden van de website en een app, juridische ondersteuning met betrekking tot oprichting en verdere inrichting en mogelijke personele ondersteuning in het verder inrichten van de vereniging. Met een ambitie van 15.000 leden vóór de zomer van 2020 genereert het Lerarencollectief in dat eerste halfjaar €75.000,-. Dit kan gezien worden als startbudget/buffer voor het eerste jaar, uiteraard met de gemaakte extra kosten buiten de subsidiebeschikking om in mindering gebracht.

Het lidmaatschapsgeld voor het verenigingsjaar dat volgt (augustus 2020 – juli 2021) is op €12,- per persoon per jaar gezet, dit is exclusief een bijdrage uit het individuele professionaliseringsbudget (cao-PO). Onderstaand zijn drie scenario's uitgewerkt waarin een schatting is gemaakt van inkomsten uit lidmaatschappen binnen die drie scenario's, afgezet tegen een minimale schatting van organisatiekosten voor de vereniging (vastgezet op €20.000,- per jaar) en tegen een bezetting van zes leraren in de Lerarenraad. De kosten voor deze leraren zijn geraamd op de L14-10-schaal (cao PO) voor 0,4 fte per leraar, in totaal dus 2,4 fte inclusief werkgeverslasten. Hiermee houden we onze schatting ruim aan. Een mogelijkheid zou namelijk ook zijn om de voorzitter van de Lerarenraad voor 0,4 fte te benoemen en de overige leden van de Lerarenraad voor 0,2 fte. Dit zou automatisch lagere kosten voor de Lerarenraad met zich meebrengen.

Tabel 1: geraamd resultaat verenigingsjaar 2020/2021 Lerarencollectief, exclusief werkgeversbijdrage

Scenario	Matig	Gemiddeld	Boven verwachting
Aantal leden x 12,-	15000 x €12 = €180000	22500 x €12 = €270000	30000 x €12 = €360000
Organisatiekosten	€20000	€20000	€20000
Kosten Lerarenraad	6 x €37000 = €222000	6 x €37000 = €220000	6 x €37000 = €220000
Resultaat	- €62000	€30000	€120000

Zoals al eerder vermeld, lopen er gesprekken om een bijdrage mogelijk te maken voor leden van het Lerarencollectief vanuit het individuele professionaliseringsbudget. Het Lerarencollectief heeft de ambitie om zo snel mogelijk financieel onafhankelijk te worden, maar tevens een zo laag mogelijke financiële drempel te hanteren voor leraren om lid te worden. De inzet van het Lerarencollectief in de gesprekken met de PO-Raad ten aanzien van die eigen bijdrage uit het individuele professionaliseringsbudget zal een aanvulling tot €50,- per leraar die lid is van het Lerarencollectief zijn (€12,- van de leraar zelf, €38,- vanuit het individuele professionaliseringsbudget). Uitgaande van dezelfde drie scenario's, uitgaande van dezelfde te maken minimale organisatiekosten en kosten voor het benoemen van de Lerarenraad bestaande uit zes leraren, onder dezelfde voorwaarden als hierboven, ziet het financiële plaatje er dan uit zoals weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: geraamd resultaat verenigingsjaar 2020/2021 Lerarencollectief, inclusief werkgeversbijdrage

Scenario	Matig	Gemiddeld	Boven verwachting
Aantal leden x 50,-	15000 x €50 = €750000	22500x€50=€11250000	30000x €50=€1500000
Organisatiekosten	€20000	€20000	€20000
Kosten Lerarenraad	6 x €37000 = €222000	6 x €37000 = €220000	6 x €37000 = €220000
Resultaat	€508000	€885000	€1260000

De geschetste scenario's zijn afhankelijk van verschillende variabelen die bij aanvang moeilijk in te schatten zijn. Het is dan ook aan te raden om over enkele maanden, zodra de vereniging zijn eerste maanden van mogelijke lidmaatschappen achter de rug heeft en meer duidelijkheid bestaat omtrent

eventuele werkgeversbijdragen, nogmaals een financiële doorkijk te maken. Posten als organisatiekosten en de kosten voor de Lerarenraad zijn ook pas goed in te schatten wanneer de vereniging operationeel is en er verdere invulling gegeven wordt aan de inhoudelijke agenda en de posities binnen de Lerarenraad. Ook moet gezegd worden dat het geenszins een ambitie is voor het Lerarencollectief om flinke winst te maken. De geschetste resultaten in de meest positieve scenario's met daarbij de bijdrage uit het individuele professionaliseringsbudget zoals we die voor ogen hebben, zorgen ervoor dat het Lerarencollectief uit eigen middelen extra permanente professionalisering kan optuigen, zijn vertegenwoordigende of informatiefunctie nog beter kan benutten of bijvoorbeeld de Lerarenraad kan uitbreiden waar nodig (regio, specialisme). Wanneer blijkt dat een eventuele bijdrage vanuit het individuele professionaliseringsbudget of het bedrag voor een lidmaatschap deels teruggedraaid kan worden, omdat het aantal leden boven verwachting is, dan zal het Lerarencollectief daar wat ons betreft ook naar moeten handelen.

Mogelijk financiële steun Ministerie van OCW

De toekomstige financiële positie is afhankelijk van een flink aantal lastig te voorspellen variabelen. We sluiten daarom dan ook niet uit dat het Lerarencollectief ook na de opstartfase nog aangewezen zal zijn op tijdelijke financiële steun vanuit het Ministerie van OCW. Het heeft simpelweg tijd nodig om een beroepsgroeporganisatie van de grond af op te zetten, in te richten en te laten draaien. Daarbij kan het een aantal jaar duren voordat zo'n beroepsgroeporganisatie financieel geheel op eigen benen kan staan. Aangezien de Onderwijscoöperatie in de periode van 2011-2018 door ettelijke miljoenen heeft kunnen draaien en uiteindelijk helaas gefaald heeft in het 'van, voor en door de leraar'-adagium, hebben we het volste vertrouwen dat het Lerarencollectief op enig financieel respijt kan rekenen en het ministerie van OCW dit initiatief op waarde kan schatten en wanneer nodig verdere op maat gemaakte subsidieverlening mogelijk maakt.

6. Lerarencollectief: Vakmanschap door zeggenschap

De scholentour die we van september tot en met december 2019 mochten doen in het kader van de op- en inrichting van het Lerarencollectief was een absoluut voorrecht. Op verschillende scholen verdeeld over Nederland gingen we in gesprek met honderden collega's. De ene keer vanaf een podium tijdens een drukbezochte studiedag, de andere keer na een schooldag samen om tafel met een kop koffie en een handvol collega's. Hoe de setting ook was, ongeacht onderwijsconcept of denominatie, provincie of Randstad, de inhoud van de gesprekken kende veel meer overeenkomsten dan verschillen en een overkoepelende conclusie: erkenning van vakmanschap door optimale zeggenschap.

6.1. Formalisering rechtspersoon

Eén van de drie voorwaarden die we voor het kwartiermakerschap hebben meegekregen van het ministerie van OCW is het oprichten van een rechtspersoon. Gezien de betrokkenheid die er is (ruim duizenden steunbetuigingen, maar ook tijdens de afgelopen maanden grote betrokkenheid bij het vormgeven van beroepsgroepvorming), de mate waarin we in onze PO in actie-periode hebben gemerkt dat leraren aan de voorkant geïnformeerd willen worden over belangwekkende onderwijsontwikkelingen en zich er daarna ook persoonlijk over uit willen spreken en de voornemens die we op de korte en lange termijn hebben met het Lerarencollectief, ligt een verenigingsvorm voor de hand.

Binnen een vereniging kunnen alle leraren direct lid worden, dit in tegenstelling tot de voorgaande poging tot beroepsgroepvorming voor leraren (de Onderwijscoöperatie). Door de verenigingsvorm via de opgestelde statuten zo plat mogelijk te houden, zetten we in op een lerarenvereniging waarin het one-(wo)man-one-vote-principe geldt. Het bestuur van de vereniging wordt gevormd door een Lerarenraad. In de rest van dit hoofdstuk leggen we uit hoe we de Lerarenraad op korte en op lange termijn willen inrichten.

Per 3 februari 2020 is, met het passeren van de notariële akte van oprichting (Hekkelman, Nijmegen), de vereniging 'het Lerarencollectief' een feit. De statuten van de vereniging zijn in te zien via de website van het Lerarencollectief.

6.2. Korte termijn: Opstartfase (februari 2020 – augustus 2020)

Met de formalisering van de rechtspersoon en het opstellen van het Strategisch Plan dat voorligt, breekt een nieuwe fase aan voor de beroepsgroepvorming via het Lerarencollectief. We bakenen de Opstartfase af van februari 2020 tot augustus 2020, dezelfde termijn als de subsidiebeschikking van OCW voor ons kwartiermakerschap.

De maanden na formele oprichting (vanaf februari 2020) zullen in het teken staan van het verder vormgeven van de vereniging van binnenuit, om binnen een zo kort mogelijke termijn een zo sterk en groot mogelijk Lerarencollectief te hebben vormgegeven. De belangrijkste factoren zullen in eerste instantie de omvang van de vereniging zijn, het vormgeven van het bestuur, het optuigen van een digitaal (communicatie-)platform en een start maken met het concreet uitwerken van de vijf eerder genoemde punten aangaande de pijler Vakmanschap.

Naast het formaliseren van een rechtspersoon en het opstellen van een strategisch plan, heeft het ministerie nog een derde voorwaarde gesteld aan de subsidiebeschikking, namelijk het verder

versterken van de achterban onder leraren. Deze voorwaarde is minder concreet dan de andere twee voorwaarden, wij hebben dit echter tweeledig opgevat. De ruim 10000 steunbetuigingen die we voor mei 2019 verzameld hadden, willen we proberen om te zetten naar betalende leden van het Lerarencollectief. Daarnaast stellen we ons de ambitie om voor 1 augustus 2020 toe te werken naar tenminste 15000 betalende leden voor het Lerarencollectief.

We richten het lidmaatschap voor het Lerarencollectief zo laagdrempelig mogelijk in. Het lidmaatschap zal in eerste instantie voor de periode maart 2020 tot augustus 2020 zijn, waarbij een eenmalige €5,- gevraagd zal worden. Dit komt neer op €1,- per maand. Ook het aansluitende verenigingsjaar (schooljaar 2020/2021, van 1 augustus 2020 tot 31 juli 2021) hanteren we de één euro per maand, wat dan neerkomt op €12,- per jaar. In de komende maanden zullen we met de PO-Raad in overleg gaan om toe te werken naar een bijdrage per leraar vanuit het individuele professionaliseringsbudget die lid wordt van het Lerarencollectief als beroepsgroeporganisatie die zich onder andere concentreert op vakmanschap en professionalisering. De maanden tot aan augustus 2020 zullen we gebruiken om een financieel plan op te stellen (afhankelijk van het aantal betalende leden en van eventuele overeenkomst m.b.t. een werkgeversbijdrage), waarbij een vervolgsubsidie vanuit het ministerie van OCW niet uitgesloten is. De ambitie blijft uiteraard om het zonder financiële hulp vanuit het ministerie van OCW te doen.

Bij de lancering van het Lerarencollectief (vanaf 1 maart 2020) wordt een promofilm ingezet. Deze promofilm is opgenomen met medewerking van tien collega-leraren die samen met de kwartiermakers oproepen tot het aansluiten bij het Lerarencollectief. Binnen een minuut wordt uitgelegd waar het Lerarencollectief voor staat en waar het voor gaat. Deze promofilm zal in vele lerarenteamapps terecht komen via de bestaande (sociale) media-kanalen en lerarennetwerken. Ook zal er in dezelfde stijl een manifest op A4 opgesteld worden. Dit manifest zal op verschillende lerarenplatforms zijn weg vinden en uiteindelijk uitgeprint in verschillende lerarenkamers zijn weg vinden. Aan traditionele media zal een persbericht verschaft worden.

De Lerarenraad zal bij aanvang (februari 2020) bestaan uit een interim-bestuur, zijnde Thijs Roovers en Jan van de Ven. Maximaal tot aan augustus 2020 zullen we met zijn tweeën dit interim-bestuur vormen en toewerken naar een bezetting die past bij de ambities en grootte van het Lerarencollectief. Idealiter werken we toe naar een invulling van de Lerarenraad door middel van democratische verkiezingen, maar om een debacle te voorkomen zoals de vormgeving van het Lerarenparlement ten tijden van de Onderwijscoöperatie, zullen we dit in eerste instantie in eigen hand nemen.

Tijdens de opstartfase zal het interim-bestuur op zoek gaan naar collega-leraren die vanuit hun gezaghebbendheid en ter zaken doende specialismen als mogelijke kandidaten voor de Lerarenraad kunnen worden voorgedragen aan de leden. Hierbij streven we naar een herkenbare afspiegeling van onze beroepsgroep, met gezag, kennis en kunde. Het interim-bestuur zal hiervoor één of meerdere functieprofielen opstellen, waarbij ieder geïnteresseerd lid kan solliciteren. De functieprofielen behelzen in ieder geval de vier pijlers van het Lerarencollectief en specifiek de invulling van de pijler Vakmanschap. Het interim-bestuur streeft naar de benoeming van de Lerarenraad voor de aanvang van het volgende verenigingsjaar en gaat uit van een minimale bezetting van zes leraren. Dit aantal kan afhankelijk zijn van de omvang van de vereniging. De leden van de Lerarenraad fungeren op gelijkwaardig niveau, met portefeuilleverdeling via collegiaal bestuur en benoemt uit haar midden een voorzitter.

In aanvang startte het idee van het Lerarencollectief met een ambitie om leraren van het PO, VO en het MBO samen te brengen binnen één beroepsgroeporganisatie. Eerder hebben we al uitgelegd waarom het Lerarencollectief zich nu focust op het PO. Tijdens de opstartfase willen we verdere samenwerking met andere beroepsgroeporganisaties verder verkennen, zoals de BAB en de BVMBO. We denken dat we veel aan elkaar kunnen hebben en op verschillende terreinen samenwerking kunnen opzetten, met behoud van eigen identiteit. Tot op heden is er binnen het VO minder beweging te ontdekken. Mochten er zich tijdens de opstartfase VO-leraren aandienen die via de weg van het Lerarencollectief beroepsgroepvorming binnen de VO-sector willen aanjagen, dan zijn wij altijd bereid om hierin de samenwerking te zoeken en te ondersteunen waar dit kan. Wij zijn niet voornemens om dit zelf op te pakken, gezien het gebrek aan draagvlak, kennis, ervaring, netwerk en/of gezaghebbendheid die we hebben in de VO-sector.

6.3. Middellange termijn: Verankeringsfase (augustus 2020 – juli 2021)

Als de opstartfase loopt zoals gepland, staat er vanaf het nieuwe verenigingsjaar (vanaf augustus 2020) een solide basis voor het Lerarencollectief als beroepsgroeporganisatie, met minimaal 15000 betalende leraren als lid en een afgevaardigd bestuur van leraren in de Lerarenraad. De vereniging beschikt dan over een digitaal (communicatie-)platform waar het de pijlers met betrekking tot de informatiepositie van leraren en betrokkenheid door directe inspraak kan vormgeven. De pijler Vakmanschap vormt het fundament onder de vereniging en zal met de vijf eerder genoemde punten een eerste aanzet hebben genomen.

Om het Lerarencollectief echt te verankeren in de beroepsgroep zal ze haar meerwaarde moeten bewijzen en tegelijkertijd permanent zichtbaar moeten zijn. Hierbij helpt het als het Lerarencollectief financieel op haar eigen benen kan staan. Om de drempel laag te houden voor zelfgeïnitieerd lidmaatschap van leraren, maar tevens die financiële onafhankelijkheid te bereiken, is een werkgeversbijdrage voorwaardelijk. Gezien de professionaliseringsagenda en prioriteit voor vakmanschap ligt zo'n bijdrage ook voor de hand. Met een aanvulling tot €50,- per jaar (€12,- eigen bijdrage van de leraar, €38,- van de werkgever), denken we dat het mogelijk moet zijn om als vereniging op eigen benen te staan.

Inhoudelijk zal de vereniging verder gestalte moeten geven aan de uitwerking van de vijf opgestelde punten binnen de pijler Vakmanschap. Deze punten zijn niet in beton gegoten, als er thema's spelen die belangrijker zijn op dat moment, dan zal de vereniging en de Lerarenraad hier naar acteren. Dit geldt ook voor de periode gedurende de Opstartfase. Via het digitale platform zullen de leden van de vereniging en de Lerarenraad constant met elkaar in contact staan, zal informatie rondom relevante thema's gedeeld worden en regelmatig zullen leden via polls, enquêtes, of andere manieren betrokken en bevraagd worden.

In totaal zijn er ongeveer 150.000 leraren in het primair onderwijs. Met de voorgenomen ambitie van 15.000 leden vóór augustus 2020 vinden wij dat het Lerarencollectief via haar Lerarenraad als vertegenwoordiger zou moeten kunnen optreden aan de overlegtafels die gaan over onderwijsinhoudelijke thema's of beleidsambities waarvan de leden vinden dat ze ertoe doen.

Het Lerarencollectief raakt pas echt verankerd in de beroepsgroep als we uiteindelijk toegroeien naar 100% dekking, waarbij we bedoelen dat op minimaal iedere PO-school een betrokken lid van het Lerarencollectief rondloopt. Hier zal gedurende de Opstartfase al mee begonnen worden, maar hoogstwaarschijnlijk zal dit verder vervolgd moeten krijgen tijdens de Verankeringsfase. We denken dat een omvang van 30.000 leden vóór augustus 2021 haalbaar moet zijn.

Het Lerarencollectief focust zich op het primair onderwijs, zoals al vaker aangegeven. In de Verankeringsfase zal een verdere samenwerking met bestaande beroepsgroeporganisaties BAB en BVMBO voor de hand liggen. We hopen dat er ook vergelijkbare initiatieven zullen ontstaan in het VO, met kans tot vergaande samenwerking.

7. Stip op de horizon: LerarenCOLLECTIEF

Beroepsgroepvorming in het primair onderwijs is tot op heden nog nooit gelukt. Als het ooit zou kunnen lukken, dan is het nu. De emancipatiebeweging die mede door PO in actie is aangewakkerd heeft zich in de afgelopen tijd doorgezet en is klaar voor een vervolg. In zijn 'Verkenning Leraren' sluit Rinnooy Kan als volgt af:

"Leraren verdienen een stevige positie. Deze positie wordt pas echt verworven als sprake is van een krachtige en zelfbewuste beroepsgroep die in hoge mate zelf de inhoud van het beroep en de opleidingen stuurt en bepaalt, een beroepsgroep die trots is op het beroep en dat breed uitdraagt."

Dit is waar we met het Lerarencollectief naartoe willen. Beginnend in onze eigen PO-sector, maar uiteindelijk doorgroeïend naar een collectief zoals een collectief bedoeld is, namelijk voor alle leraren. Door in de komende jaren stevig voet aan de grond te krijgen in de PO-sector en vergaande samenwerking op te zetten met andere beroepsgroeporganisaties, maar ook met alle andere medespelers in het onderwijskrachtenveld, zou het Lerarencollectief moeten kunnen groeien naar een onmiskenbare en centrale positie in ons onderwijs.

Over vijf jaar

Met 100% dekking op scholen in Nederland, is het Lerarencollectief niet enkel gesprekspartner bij ambities en initiatieven van andere actoren. In de toekomst zal het Lerarencollectief zelf belangrijke zaken aangaande het onderwijs agenderen op onderwijsinhoudelijke thema's, waardoor de thema's (lerarentekort, kansengelijkheid en kwaliteit etc.) die op dat moment het belangrijkste zijn ook de aandacht krijgen die ze verdienen. Het is ondenkbaar geworden dat er een onderwijsinhoudelijke discussie gevoerd wordt zonder het Lerarencollectief. Er bestaat hervonden beroepstrots en is gevolg gegeven aan de emancipatiebeweging binnen het primair onderwijs. Het gesprek over onderwijsbeleid binnen schoolteams is middels laagdrempelige informatievoorziening geen uitzondering, maar een vast onderdeel van de werkzaamheden. Hiervoor wordt tijd en ruimte gecreëerd.

Er is inmiddels goede samenwerking tussen de lerarenopleidingen en het werkveld. Hierbij wordt de input vanuit het werkveld periodiek gebruikt voor het opstellen van curricula van de lerarenopleidingen.

De begeleiding van starters en zij-instromers in het primair onderwijs vindt gestructureerd plaats. Starters en zij-instromers weten waar ze op kunnen rekenen en schoolteams weten hoe ze de nieuwe leraren moeten begeleiden. Het hangt niet meer af van de willekeur van het bestuur en/of school; er zijn sectorbrede afspraken gemaakt. De eerste positieve effecten zien we terug in de verminderde uitstroom in de inductiefase en in de opleiding zelf.

Permanente professionalisering en bijscholing worden meer en meer georganiseerd voor en door leraren zelf. Dankzij het netwerk van het Lerarencollectief is het mogelijk om per regio, per thema, in gesprek te gaan (digitaal en in persoon) met experts vanuit het Lerarencollectief.

In 2025 heeft het Lerarencollectief inmiddels 50.000 leden. Sinds kort zijn dit niet enkel leraren uit het primair onderwijs, maar heeft ook in het voortgezet onderwijs de beroepsgroepvorming voet aan de grond gekregen via het Lerarencollectief. Samen met die nieuwe VO-tak en de BVMBO ligt het leraarschap weer daar waar het hoort: bij leraren zelf. Het Lerarencollectief is volledig financieel onafhankelijk.

Over 10 jaar

Met een ledenaantal van 100.000 leraren uit de verschillende onderwijssectoren is het Lerarencollectief niet meer weg te denken als belangrijke speler binnen het onderwijskrachtenveld. De aansluitingen en samenwerkingen tussen de verschillende sectoren (PO-VO, VO-mbo) zijn geoptimaliseerd.

Het lerarentekort is grotendeels opgelost. Het herstel van het imago, door enerzijds verbeterde arbeidsvoorwaarden en anderzijds de teruggevonden beroepseer, hebben zijn uitwerking niet gemist. Het leraarschap is een vak om trots op te zijn. De kracht van het Lerarencollectief is hierbij van essentiële waarde geweest.

Naast dat leraren een permanente rol hebben bij het onderhouden van het curriculum van de pabo, heeft het lerarencollectief inmiddels ook een rol bij de accreditatie van de lerarenopleidingen en aanverwante opleidingen voor leraren. Daarnaast bestaat er in Nederland een lectoraat dat ten dienste staat van het Lerarencollectief. Professionalisering stopt niet na het afronden van de opleiding. Naast het kunnen bezoeken van bijeenkomsten op thema of regio en het kunnen volgen van cursussen/opleidingen op het digitale platform van het Lerarencollectief, heeft permanente professionalisering een verankerde plek in de dagelijkse werkzaamheden van de leraar. Dit is ook vastgelegd binnen de beroepsstandaarden die leraren zelf hebben opgesteld, en zelf onderhouden en hanteren.

In deze toekomstschets spreken de initiatiefnemers uit hoe zij het Lerarencollectief graag zouden zien ontwikkelen in de aankomende tien jaar. Het spreekt uiteraard voor zich dat de werkelijke koers en de toekomst van een vereniging altijd bepaald zal worden door de leden van het Lerarencollectief.

‘Leraar, durf te claimen!’

Thijs Roovers en Jan van de Ven